

Wykładowca: dr hab. Marzena Kordela

OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

dla przedmiotu *Teoria prawa* na kierunku *Prawo*

I. Informacje ogólne

1. Nazwa modułu kształcenia:
Teoria prawa
2. Kod modułu kształcenia:
36-MR-TP-pj-s
3. Rodzaj modułu kształcenia (obowiązkowy albo fakultatywny):
Fakultatywny
4. Kierunek studiów:
Prawo
5. Poziom studiów (I lub II stopień albo jednolite studia magisterskie):
Jednolite studia magisterskie
6. Rok studiów:
V
7. Semestr (zimowy lub letni):
Semestr zimowy
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin:
30 godzin wykładu
9. Liczba punktów ECTS:
4

10. Imię i nazwisko, tytuł lub stopień naukowy, adres e-mail wykładowcy lub osoby prowadzącej zajęcia:

dr hab. Marzena Kordela (kordela@amu.edu.pl)

11. Język wykładowy:

Język polski

II. Informacje szczegółowe

1. Cel modułu kształcenia:

Ujęcie ogólnej wiedzy o prawie w perspektywie teoretycznej i filozoficznej

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują):

Wiedza z zakresu wprowadzenia do prawoznawstwa

3. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: <i>Teoria prawa</i>		
Symbol efektów kształcenia:	Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student potrafi:	Odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:
MR-TP_W01	Posiada należyłą wiedzę co do kryteriów wyróżniania danej dziedziny nauki jako należącej do kategorii nauk prawnych oraz posiada umiejętność należytego uzasadniania tych kryteriów.	
MR-TP_W02	Potrafi wyodrębnić podstawowe nurty rozważań filozoficzno- i teoretycznoprawnych we współczesnym prawoznawstwie. Wie, jakiego rodzaju twierdzenia ze sfery nauk prawnych mają określoną podbudowę filozoficzną.	
MR-TP_W03	Ma należyłą wiedzę co do zależności między określonymi koncepcjami teoretycznoprawnymi a elementami „prawa w działaniu”: procesmi tworzenia, wykładni i stosowania prawa.	
MR-TP_U01	Potrafi wskazać określoną płaszczyznę badawczą, w jakiej formułowane są twierdzenia nauk prawnych. W szczególności umiejętnie stosuje kryteria rozdzielania wypowiedzi normatywnych od wypowiedzi aksjologicznych.	
MR-TP_U02	Posiada umiejętność wykorzystania podstawowych kategorii teorii prawa do uzasadnienia analiz problemów prawnych, np. tzw. trudnych przypadków, niezależności walidacyjnej prawa i moralności, zasad prawa jako nakazów optymalizacyjnych, racjonalności komunikacyjnej.	
MR-TP_U03	Potrafi zbudować konkurencyjne modele tworzenia i stosowania prawa odwołując się do współczesnych osiągnięć teorii prawa. W aktach wykładni prawa umiejętnie stosuje różne typy argumentacji.	
MR-TP_U04	Posiada zdolność wyodrębniania i porządkowania materiału normatywnego pochodzącego z różnych źródeł. Potrafi zastosować właściwe reguły kolizyjne w przypadku konfliktu standardów.	

MR-TP_K01	Ma kompetencje do zanalizowania różnych modeli jednoczesnego działania wielu systemów normatywnych oraz do wskazania określonych konsekwencji przyjęcia każdego z nich, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji systemu prawnego.	
MR-TP_K02	Posiada kompetencje do wskazywania rezultatów działania norm prawnych przy ich określonych typach uzasadnień filozoficznych. Ma kompetencje do dokonywania aktów wykładni i inferencji przy przyjmowaniu różnych przesłanek pozaprawnych.	
MR-TP_K03	Posiada kompetencje do sięgania do określonych szkół teoretycznoprawnych, aby dany problem przedstawić wieloaspektowo. Dysponuje kompetencjami do rozróżniania typów porządków argumentacyjnych i wykazywania ich niekompatybilności.	

4. Treści kształcenia:

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: <i>Teoria prawa</i>		
Symbol treści kształcenia:	Opis treści kształcenia:	Odniesienie do efektów kształcenia modułu:
TK_01	I 1. Specyfika metodologiczna teorii prawa. 2. Płaszczyzny badania prawa (językowo-logiczna, realna /socjologiczna, psychologiczna/, aksjologiczna). 3. Aspekty sporu o naukowość prawoznawstwa (nauk normatywnych).	MR-TP_W01 MR-TP_U01
TK_02	II 1. Charakter sporów filozoficznych wokół pojęcia i natury prawa. 2. Schemat metodologicznego odróżniania koncepcji prawnonaturalnych od pozytywistycznych. 3. Nurt prawnonaturalny jako jedna z podstaw koncepcji niepozytywistycznych (neotomizm, L.L. Fullera proceduralna wersja prawa natury, sprawiedliwość proceduralna J. Rawlsa, koncepcje J. Finnis, A. Kaufmanna oraz R. Alexy`ego)	MR-TP-W02 MR-TP_U02 MR-TP_K02
TK_03	III 1.Charakterystyka ogólna nurtu pozytywizmu prawniczego. 2. Źródła współczesnego ujęcia pozytywizmu (J. Austin, K. Bergbohm). 3. Koncepcja H.L.A. Harta. 4. Czysta teoria prawa H. Kelsena. 5. Krytyka pozytywizmu i jego obrona (<i>Postscript</i> Harta, instytucjonalny pozytywizm N. MacCormicka, J. Raz, J.L. Coleman).	MR-TP_W02 MR-TP_U02 MR-TP_K02 MR-TP_K03
TK_04	IV 1.Realizm prawny na przykładzie koncepcji L. Petrażyckiego (psychologiczna teoria prawa), O.W. Holmesa (amerykański realizm prawny), A. Rossa (skandynawski realizm prawny). 2. Wątki realistyczne we współczesnej filozofii prawa: systemowa teoria prawa N. Luhmanna, nurty ekonomicznej analizy prawa, Critical Legal Studies. 3. Metodologia badań socjologicznych,	MR-TP_W02 MR-TP_U02 MR-TP_K02 MR-TP_K03

	psychologicznych i ekonomicznych w sferze zjawisk prawnych.	
TK_05	V 1. Hermeneutyka prawnicza. 2. Teoria dyskursu prawniczego (J. Habermas, R. Dreier, R. Alexy). 3. Retoryka prawnicza (Ch. Perelman). 4. Postmodernizm w nauce prawa.	MR-TP_W02 MR-TP_U02 MR-TP_K02 MR-TP_K03
TK_06	VI 1. Pojęcie systemu teoretycznego i praktycznego. 2. System normatywny: typy systemów (Kelsenowskie kategorie systemu statycznego i dynamicznego), system prawny, systemy normatywne okołoprawne (moralny, obyczajowy, religijny). 3. Elementy składowe systemu prawnego: norma prawna, reguła prawna, zasada prawa, <i>policies</i> . 4. Norma prawna jako wypowiedź językowa (na tle innych wypowiedzi – tak sugestywnych, jak i opisowych, ekspresywnych oraz performatywnych). 5. Kryteria poprawności formalnej systemu.	MR-TP_W02 MR-TP_W03 MR-TP_U03 MR-TP_K02
TK_07	VII 1. Kategoria obowiązywania prawa. 2. Konceptje obowiązywania normy prawnej (systemu prawa). 3. Charakter kontrowersji wokół definicji obowiązywania. 4. Spory o granice obowiązywania legalnego (formuła Radbrucha, cywilne nieposłuszeństwo, prawo oporu).	MR-TP_W02 MR-TP_W03 MR-TP_U04 MR-TP_K03
TK_08	VIII 1. Konceptja racjonalnego prawodawcy jako podstawowa kategoria wykładni prawa. 2. Pojęcie wykładni prawa. 3. Teorie wykładni prawa. 4. Spór o obiektywność wykładni.	MR-TP_W02 MR-TP_W03 MR-TP_U02 MR-TP_U03 MR-TP_U04 MR-TP_K01 MR-TP_K02
TK_09	IX 1. Aksjologia w prawie. 2. Pojęcia: „ocena”, „wypowiedź oceniająca”, „wartość” oraz kontrowersje wokół akceptowanych definicji. 3. Kognitywizm i nonkognitywizm w metaetyce. 4. System aksjologiczny prawodawcy i jego charakterystyka: hierarchiczność, abstrakcyjna i konkretna relacja preferencji, stopniowalność „wagi” wartości, zasady prawa jako prawne nakazy	MR-TP_W01 MR-TP_U01 MR-TP_U02 MR-TP_U03 MR-TP_K01 MR-TP_K02

	realizacji określonych wartości. 4. Status kategorii sprawiedliwości jako wzorca „prawa dobrego”.	
TK_10	X 1. Cechy szczególne współczesnych problemów tworzenia i stosowania prawa. 2. Policentryczność systemów prawnych. 3. Kolizyjność norm i metody jej znoszenia w aktach stosowania prawa. 4. Stan sporu między sylogistycznym a argumentacyjnym modelem stosowania prawa.	MR-TP_W02 MR-TP_W03 MR-TP_U02 MR-TP_U03 MR-TP_K01 MR-TP_K02 MR-TP_K03

5. Zalecana literatura:

1. S. Wronkowska, Z. Ziemiński, *Zarys teorii prawa*, Ars boni et aequi, Poznań 2001.
2. R. Alexy, *Teoria praw podstawowych*, tłum. B. Kwiatkowska i J. Zajadło, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2010.
3. A. Bator, W. Gromski, A. Kozak, S. Kaźmierczyk, Z. Pulka, *Wprowadzenie do nauk prawnych. Leksykon tematyczny*, Warszawa 2006.
4. T. Gizbert-Studnicki, *O nieważnych czynnościach prawnych w świetle koncepcji czynności konwencjonalnych*, „Państwo i Prawo” 1975, z. 4.
5. A. Grabowski, *Prawnicze pojęcie obowiązywania prawa stanowionego. Krytyka niepozytywistycznej koncepcji prawa*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2009.
6. H. Kelsen, *Czysta teoria prawa*, tłum. R. Szubert, LexisNexis, Warszawa 2014.
7. A. Kość, *Podstawy filozofii prawa*, Lublin 2005.
8. J. Kowalski, W. Lamentowicz, P. Winczorek, *Teoria państwa i prawa*, Warszawa 1986.
9. W. Lang, *Prawo i moralność*, Warszawa 1989.
10. W. Lang, J. Wróblewski, S. Zawadzki, *Teoria państwa i prawa*, Warszawa 1979.
11. L. Morawski, *Główne problemy współczesnej filozofii prawa. Prawo w toku przemian*, Wydawnictwo Prawnicze PWN, Warszawa 1999.
12. L. Nowak, S. Wronkowska, M. Zieliński, Z. Ziemiński, *Czynności konwencjonalne w prawie*, „Studia Prawnicze” 1972, z. 33.
13. K. Opałek, J. Wróblewski, *Prawo. Metodologia. Filozofia. Teoria prawa*, Warszawa 1991.
14. K. Opałek, J. Wróblewski, *Zagadnienia teorii prawa*, Warszawa 1969.
15. S.L. Paulson, B.L. Paulson (eds.), *Normativity and Norms. Critical Perspectives on Kelsenian Themes*, Clarendon Press, Oxford 1998.

16. R. Sarkowicz, J. Stelmach, *Teoria prawa*, Kraków 1996.
17. J. Stelmach, B. Brożek, *Metody prawnicze*, Zakamycze 2004.
18. J. Stelmach, R. Sarkowicz, *Filozofia prawa XIX i XX wieku*, Kraków 1998.
19. M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, wyd. 5, Warszawa 2010.
20. Z. Ziemiński, *O pojmowaniu sprawiedliwości*, Lublin 1992.
21. Z. Ziemiński, *Problemy podstawowe prawoznawstwa*, Warszawa 1980.
22. Z. Ziemiński, *Sprawiedliwość społeczna jako pojęcie prawne*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1996.
23. Z. Ziemiński, *Teoria prawa*, wyd. czwarte, Warszawa-Poznań 1978.
24. M. Zirk-Sadowski, *Wprowadzenie do filozofii prawa*, „Zakamycze” 2000.

7. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium itp.:

Wszystkie informacje na temat rodzaju i dostępności materiałów niezbędnych do zajęć przekazuje wykładowca na początku roku akademickiego.

III. Informacje dodatkowe

1. Odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania:

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: <i>Teoria prawa</i>			
Symbol efektu kształcenia dla modułu:	Symbol treści kształcenia realizowanych w trakcie zajęć:	Sposoby prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych efektów kształcenia:	Metody oceniania stopnia osiągnięcia założonego efektu kształcenia:
MR-TP_W01	TK_01, 09	Wykład	Wykład: egzamin pisemny albo ustny
MR-TP_W02	TK_02-08, 10	j.w.	j.w.
MR-TP_W03	TK_06-08	j.w.	j.w.

MR-TP_U01	TK_01, 09	j.w.	j.w.
MR-TP_U02	TK_04-05, 08-10	j.w.	j.w.
MR-TP_U03	TK_06, 08-10	j.w.	j.w.
MR-TP_U04	TK_07-08	j.w.	j.w.
MR-TP_K01	TK_08-10	j.w.	j.w.
MR-TP_K02	TK_02-06, 08-10	j.w.	j.w.
MR-TP_K03	TK_03-05, 07, 10	j.w.	j.w.

Pytania egzaminacyjne odpowiadają poszczególnym zagadnieniom. Przykładowe zestawy pytań zostaną omówione na zajęciach.

2. Obciążenie pracą studenta (punkty ECTS):

Nazwa modułu (przedmiotu) kształcenia: <i>Teoria prawa (MR-TP)</i>	
Forma aktywności:	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności:
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	30 godzin wykładu
Praca własna studenta (łącznie wszystkie formy)	25 godzin
Suma godzin	55
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla modułu (przedmiotu)	4

3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe:

Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich:

4 punktów ECTS.

4. Kryteria oceniania:

Kryteria oceny:

- a) **umiejętność odróżniania płaszczyzn badawczych prawoznawstwa;**
- b) **wiedza co do kryteriów odróżniania szkół filozoficzno- i teoretycznoprawnych;**
- c) **właściwe opanowanie argumentacji z odmiennych porządków teoretycznoprawnych;**
- d) **umiejętność łączenia kategorii teoretycznych ze współczesnymi problemami tworzenia, wykładni i stosowania prawa;**
- e) **wiedza co do ewolucji poglądów na określone zagadnienia ze sfery „prawa w działaniu”.**

Marzena Kordela